

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

BIOskoly

Zavádění biopotravin do škol a předškolních zařízení

ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA
za období 1. 7. 2011 – 30. 11. 2011

Zadavatel projektu:
Ministerstvo zemědělství
České republiky
Realizátor projektu:
Country Life, s. r. o.

2011

Obsah

1. Přehled uskutečněných aktivit, výstupy a závěry projektu	5
1.1. Zapojení dodavatelé a školy	5
1.2. Odběry biopotravin.....	5
1.3. Vzdělávací akce	6
1.3.1. Semináře, exkurze, jarmarky, dny otevřených vrat.....	6
1.3.2. Kurzy vaření	9
1.3.3. Kulaté stoly	9
1.4. Konference „Biopotraviny ve školním stravování – aktuální zkušenosti a výhled do budoucna“	10
1.5. Informační materiály.....	10
1.5.1. Letáky	11
1.5.2. Brožury	11
1.5.3. Kuchařka.....	12
1.5.4. Doplnkové materiály	12
1.6. Propagace projektu	13
1.6.1. Spolupráce s médii.....	13
1.6.2. Fotobanka	16
1.6.3. Internetové stránky	16
1.6.4. Prezentace na školních konferencích.....	17
2. Závěrečný průzkum.....	18
3. Změny v projektu a jejich odůvodnění.....	20
4. Přílohy	21

1. Přehled uskutečněných aktivit, výstupy a závěry projektu

1.1. Zapojení dodavatelé a školy

K datu ukončení projektu, 30. 11. 2011, bylo do projektu zapojeno **39 dodavatelů** (z toho 11 dodavatelů masa) a **36 školních zařízení a samostatných školních jídelen**.

Přehled dodavatelů i školních zařízení zapojených do projektu je uveden v Příloze 4.3. a 4.4.

Smlouvy se zapojenými školami a jídelnami jsou přiloženy k tištěné verzi závěrečné zprávy.

1.2. Odběry biopotravin

V rámci projektu byly do zapojených škol dodány biopotraviny v celkové hodnotě **1 300 486 Kč**. Největší část odběrů tvořily trvanlivé produkty.

Odběry biopotravin podle skupin:

Pořadí	Skupina	Obrat (Kč bez DPH)	Podíl na celk. obj. (%)
1.	Trvanlivé produkty	841 795	65
2.	Maso	176 507	14
3.	Ovoce a zelenina	81 816	6
4.	Pečivo	62 194	5
5.	Mléčné výrobky	53 056	4
6.	Chlazené kromě mléčných výrobků	47 452	4
7.	Brambory	37 666	3

Pořadí 8 nejprodávanějších produktů:

Položka	Celkový objem	Jednotka
Brambory BIO	5 593	Kg
Jogurt ochucený 150 g BIO	2 361	Ks
Mrkev BIO	1 495	Kg
Tofu uzené 250 g BIO	1 270	Ks
Mléko čerstvé 3,6 % 1 L BIO	1 021	Ks
Vejce BIO	1 012	Ks
Nápoj sójový čokoládový 250 ml BIO	560	Ks
Jogurt bílý 150 g BIO	501	Ks

Objemy odběrů po měsících jsou uvedeny v Příloze 4.6. Objemy zboží podle jednotlivých dodavatelů jsou uvedeny v Příloze 4.7.

Biopotraviny tvořily v roce 2011 ve školách v průměru **10 % nákladů na potraviny**. Pokud se podíváme na 20 zařízení, u kterých byl podíl bio největší (20 škol a jídelen je minimum stanovené projektem), zde představovaly biopotraviny v průměru 17 % spotřeby, nejvíce 62 %, nejméně 2,7 %.

Procento biopotravin z celkové spotřeby potravin u jednotlivých škol je uvedeno v Příloze 4.8.

1.3. Vzdělávací akce

1.3.1. Semináře, exkurze, jarmarky, dny otevřených vrat

Dílním cílem projektu bylo přiblížit školám a rodičům ekologické zemědělství a výrobu biopotravin. V zapojených školách představit ekologické hospodaření prostřednictvím školních biojarmarků, exkurzí na farmy, dnů otevřených vrat, seminářů a dalších osvětových akcí. V době konání projektu, od srpna 2009 do listopadu 2011 bylo uspořádáno **39 osvětových akcí pro děti, rodiče, zaměstnance školy i širokou veřejnost**.

Zapojené školy měly možnost si vybrat z široké nabídky osvětových akcí takovou, která nejlépe vyhovovala požadavkům dané školy, od semináře pro pedagogy přes školní biojarmark po exkurzi na ekofarmu.

Průzkum

V březnu 2011 jsme provedli průzkum na zapojených školách týkající se požadavků, motivací a názorů na informačně-vzdělávací podporu v rámci projektu Bioškoly. Důvodem k tomuto kroku byl zájem o intenzivnější komunikaci se školami, poznání jejich konkrétních požadavků týkající se informační podpory a zkvalitnění služeb projektu jednotlivým školám.

Školy jsme dotazovali jednak na jejich spokojenost s dodávkami, jejich způsob užití biopotravin ve školní kuchyni a také na silné a slabé stránky, které školy v souvislosti s biopotravinami vnímají. Druhou, a pro nás důležitější oblastí, byla představa škol o vzdělávacích akcích a informační podpoře, kterou očekávají v rámci projektu a kterou jim organizátoři mohou nabídnout.

Výsledky

Většina škol v průzkumu projevila zájem o velkou část nabízených vzdělávacích akcí (exkurze, biojarmarky, kurzy vaření) a část z nich i o informační podporu (vytvoření nástěnky, informační zpravodaj). Jednotlivé akce však musejí být plánované více na míru situaci a potřebám daného zařízení. Dle informací z průzkumu byl upraven program dalších akcí a přidán nový typ akcí.

Typy realizovaných akcí

Školám byl připraven materiál popisující, co jednotlivé aktivity nabízejí, a byl jim rozeslán elektronicky. Celkem v rámci projektu bylo realizováno 5 typů akcí: **biojarmark, exkurze, den otevřených vrat, informační stánek a odborný seminář.**

Podrobnější popis akcí, které byly školám nabízeny, tvoří Přílohu 4.9.

Počty jednotlivých akcí v jednotlivých krajích:

Kraj	Biojarmark	Exkurze	Den otevřených vrat	Informační stánek	Seminář	Celkem osob
Jihomoravský	1	1	1	1	1	448
Královéhradecký	1	0	1	0	1	193
Praha	5	6	0	0	3	1 252
Středočeský	4	9	3	1	0	1 145
Celkem	11	16	5	2	5	3 038

Kromě **odborných seminářů** pro vedoucí a zaměstnance školních jídelen, ředitele škol i dodavatele, kde se tyto cílové skupiny mohly seznámit s ekologickým zemědělstvím, výrobou biopotravin a dosavadními zkušenostmi s použitím biopotravin ve školním stravování, byly v roce 2010 pro rodiče, děti a širší veřejnost pořádány **Dny otevřených vrat** na zapojených ekologických statcích. Návštěvníci se seznámili s projektem „Bioškoly“ a měli možnost poznat ekologický způsob chovu hospodářských zvířat, ekologické pěstování rostlin a případně proniknout do technologie výroby produktů, přímo na půdě vybraných ekostatků.

Celkem se uskutečnilo 5 odborných seminářů, kterých se zúčastnilo 43 osob. Den otevřených vrat konal na 5 ekostatcích, které navštívilo kolem 300 účastníků.

V roce 2011 se projekt zaměřil především na děti a rodiče, pro které byly pořádány **exkurze**. Školy zapojené do projektu si mohly vybrat exkurzi na některý z ekostatků nebo do provozovny výrobce biopotravin ze seznamu zapojených dodavatelů. **Celkem proběhlo 16 exkurzí, kterých se zúčastnilo na 800 dětí a rodičů.** Dětem se dostalo odborného výkladu od farmářů a dozvěděly se, jak jsou na ekologickém statku chována zvířata, pěstována biozelenina či biobylinky. V případě návštěvy biopekárny se děti dozvěděly, jak pečivo ve výrobním procesu vzniká, a také si mohly jeho výrobu vyzkoušet v pro ně speciálně připraveném programu, „Jak se peče biochleba“. Součástí každé exkurze byla ochutnávka bioproduktů, takže děti mohly návštěvu vnímat všemi smysly.

Popis jednotlivých ekofarek nabízených školám k exkurzi tvoří Přílohu 4.10.

V obou letech byly pořádány na školách, které o to projevíly zájem, **Školní biojarmarky**. Jarmarky pořádané na půdě nebo v těsné blízkosti základních a mateřských škol nabízely kromě možnosti nákupu čerstvých biopotravin přímo z rukou ekologických hospodářů také množství ekoher a zajímavých činností pro děti (dlabání dýní, výroba vlastního jablečného moštu, Biáčkovu ekostezku s informacemi o ekologickém hospodaření, výukový program o třídění odpadu a kompostování Vivat kompostela). Dále byly pro návštěvníky připraveny ukázky a ochutnávka vaření z biopotravin od zkušeného mistra kuchaře, informační stánek projektu Bioškoly, kde se dozvěděli všechny informace o projektu Bioškoly i o ekologickém zemědělství. **Školních biojarmarků se konalo celkem 11 a navštívilo je kolem 1 800 dětí, rodičů a dalších zájemců o ekologické zemědělství.**

Kromě akcí pro jednotlivé školy byl projekt prezentován v rámci dalších osvětových akcí určených pro širokou veřejnost (Biodožínky v Nenačovicích, Zahradní slavnost v Brně).

Počet účastníků na vzdělávacích akcích v letech 2010 až 2011:

Typ akce	Počet akcí	Počet účastníků
Biojarmark	11	1 755
Exkurze	16	800
Den otevřených vrat	5	300
Informační stánek	2	140
Seminář	5	43
Celkem	39	3 038

Cílová skupina

Hlavními cílovými skupinami byli děti, jejich rodiče a zástupci škol (ředitelé, vedoucí školních jídelen, kuchařky).

Počet účastníků jednotlivých cílových skupin v jednotlivých krajích:

Kraj	Děti	Rodiče + děti	Rodiče	Škola
Jihomoravský	50	350	40	8
Královéhradecký	0	185	0	8
Praha	275	950	0	27
Středočeský	460	585	100	0
Celkem	785	2 070	140	43

Souhrn všech akcí a jejich detailů je uveden v Příloze 4.11.

Semináře, exkurze, biojarmarky a dny otevřených vrat byly realizovány ve spolupráci se sdružením PRO-BIO LIGA.

1.3.2. Kurzy vaření

Kuchařky a kuchaři ze zapojených školních zařízení byli proškolení profesionálním kuchařem se zkušenostmi s přípravou jídel z biopotravin a s využitím specifických surovin typických v ekologickém zemědělství. V prvním pololetí roku 2010 jsme zrealizovali **3 kurzy vaření** – v Praze, ve Středočeském kraji (Beroun) a v Královéhradeckém kraji (Hradec Králové). Na základě zkušeností z těchto kurzů jsme se rozhodli pokračovat v proškolení kuchařů a kuchařek spíše na individuální bázi. V druhé polovině roku 2010 v roce 2011 jsme uskutečnili **56 individuálních školení** pro zaměstnance jídelen. Školení obnášela konzultace, ukázky vaření z biopotravin a informace o možnostech praktického využití biosurovin ve školním stravování.

Počty akcí pro školné kuchyně:

Aktivita	Období		Počet škol
	2010	2011	
Skupinové kurzy vaření	3	0	12
Individuální vaření a proškolení	25	31	19

1.3.3. Kulaté stoly

Cílem této aktivity bylo propojit jednotlivé zainteresované strany a podnítit diskuzi mezi školami a cílovou skupinou ekozemědělců, výrobců a obchodníků na osobním základě. Předmětem kulatých stolů měla být společná setkání obou skupin (zemědělci a výrobci + školní stravovací zařízení), která poslouží k diskuzi potřeb, problémů a obav. Celkem se uskutečnily v rámci projektu **2 kulaté stoly**.

V rámci školního biojarmarku pro MŠ Semínko jsme **17. 9. 2010** zorganizovali kulatý stůl za účasti všech stran zapojených do projektu – dodavatelů, zástupců škol a školních jídelen, rodičů, patronů projektu a společnosti Country Life jako realizátora pro-

jektu. V rámci kulatého stolu se diskutovalo o dosavadním průběhu projektu a o případných potížích, se kterými se jednotlivé strany mohly setkat.

Další kulatý stůl se uskutečnil **18. 5. 2011** v Novém Strašecí a jeho účastníky byli zástupci pěti mateřských a jedné základní školy a gymnázia (ředitel, vedoucí školních jídelen, kuchařky i zástupkyně stravovací komise) a členové projektového týmu (ředitel firmy Country Life, koordinátorka projektu Bioškoly, nákupčí a poradce-kuchař). Celkem se kulatého stolu zúčastnilo 22 osob.

Hlavní poznatky z tohoto kulatého stolu lze shrnout takto: Dosavadní dílčí obohacení jídelníčků o biopotraviny je udržitelné a zdejší škola a mateřinky je chtějí nabízet i nadále. Vyšší uplatnění biopotravin ve školním stravování ale zatím při jejich dnešních cenách a bez nových podnětů považují spíše za nereálné. Kromě konkrétních praktických témat (zásobování v projektu, akce pro rodiče) se v diskuzi několikrát opakoval obecný názor, že organizace biostravy ve školách přináší množství práce navíc, která je zcela neoceněná, přičemž na pomoc z nadšení nelze trvale spoléhat. I jen symbolické odměny či uznání mohou motivaci školních udržet a rozvíjet.

1.4. Konference „Biopotraviny ve školním stravování – aktuální zkušenosti a výhled do budoucna“

16. listopadu 2011 se v Praze uskutečnila odborná konference „Biopotraviny ve školním stravování – aktuální zkušenosti a výhled do budoucna“, která představila poznatky ze zahraničí i z českých škol používajících biopotraviny. Na konferenci mluvilo o svých zkušenostech 9 osobností z praxe, včetně dvou zahraničních odborníků, kteří přiblížili rozvoj použití biopotravin ve školním stravování v Německu a v Rakousku.

Konference se zúčastnilo na 150 účastníků z řad vedoucích školních jídelen, kuchařek, pracovníků školských i dalších odborů krajských úřadů i dalších institucí, ředitelů a pedagogických pracovníků, zástupců nevládních organizací a ekologických zemědělců a výrobců.

Program konference a závěrečná zpráva z konference jsou obsaženy v Příloze 4.12. a 4.13.

1.5. Informační materiály

V průběhu projektu jsme vydávali informační materiály určené pro všechny cílové skupiny. Informační materiály byly koncipovány tak, aby nejen přinášely bližší informace k projektu, ale především aby obecně usnadnily zavádění biopotravin do školy, dodávky do škol a zvýšily informovanost všech cílových skupin o možnostech a potřebách druhé strany. Budou sloužit k další osvětě v této oblasti a v jejich distribuci budeme pokračovat i po skončení projektu.

1.5.1. Letáky

V zimě a na jaře 2010 byly vydány letáky určené pro tyto cílové skupiny:

- **ekologičtí zemědělci**
- **výrobci a zpracovatelé biopotravin**
- **školní stravovací zařízení**
- **rodiče**

1.5.2. Brožury

V září 2010 jsme vydali dvě informační brožury pro:

- **školní stravovací zařízení**

Jejím cílem je především poskytnout konkrétní rady a tipy, jak postupovat při zavádění bioproduktů do školního jídelníčku. V brožurě lze nalézt postupy, které se osvědčily jinde, zkušenosti z jedné konkrétní jídelny a také bližší informace o vybraných biopotravinách a možnostech jejich využití v kuchyni. Brožura obsahuje také inspiraci pro učitele, jakým způsobem začlenit téma biopotravin a ekologického zemědělství do výuky ve škole. Rozsah 48 stran.

- **rodiče**

Publikace poskytuje odpovědi na otázky, zda a proč má smysl, aby biopotraviny byly součástí jídelníčku našich dětí i nás dospělých. Snahou autorů nebylo nabízet vědecky exaktní popis, jak biopotraviny působí na naše zdraví, ale spíš zbavit biopotraviny mýtů a předsudků a nabídnout širší souvislosti jejich výroby a spotřeby. Rozsah 40 stran.

V listopadu 2011 jsme vydali brožuru pro:

- **dodavatele biopotravin**

První část této brožury je koncipována jako soubor případových studií. Ty se věnují vybraným ekozemědělcům, biovýrobci a distributorům, kteří již mají zkušenosti s dodáváním svých produktů do škol. Druhá část brožury pojednává o tom, jak přímo v terénu přibližovat školám ekologické hospodaření, a přináší základní tipy, jak hostit školní exkurze, jaké aktivity nabízet a na co všechno se připravit. Rozsah 24 stran.

V listopadu 2011 jsme také vydali **manuál** určený pro všechny cílové skupiny, který jim poskytuje informace a návody, jak zavádět biopotravin do škol a jaké doplňkové vzdělávací aktivity lze ve škole realizovat, jak dodávat do škol a jaké akce pro školy na svých farmách organizovat, jak si poradit s případnými překážkami.

Všechny vydané letáky a brožury – viz Přílohu 4.14.

Informační materiály byly vydány ve spolupráci se sdružením PRO-BIO LIGA.

1.5.3. Kuchařka

V průběhu projektu jsme se setkávali s dvěma hlavními požadavky či problémy ze strany školních jídelen. Jednak šlo o obavu z neznámých potravin, které jsou pro ekozemědělství typické, a z vaření z biopotravin obecně. Druhým problémem byla obava z příliš vysoké ceny pokrmů při zařazení biopotravin. Důležitým materiálem je proto kuchařka pro školní jídelny, kterou jsme vydali v listopadu 2011.

Obsahuje 50 bioreceptů určených pro školní kuchyně. Cílem autorů bylo jednak přinést inspiraci, jak je možné při vaření využít málo známé suroviny, a především ukázat, jak se zařazení biopotravin odrazí na ceně pokrmu. Každý recept tak obsahuje cenovou kalkulaci při použití menšího a většího podílu biosurovin při přípravě daného pokrmu. Součástí této publikace je také Slovníček, který přináší bližší informace o surovinách použitých v receptech, tipy na jejich další využití v kuchyni a shrnutí způsobu přípravy.

Kuchařka – viz Přílohu 4.14.

Celkové počty vydaných informačních materiálů:

Typ materiálu	Termín vydání	Náklad (ks)
Leták pro ekologické zemědělce	2010	1 000
Leták pro výrobce a zpracovatele biopotravin	2010	1 000
Leták pro školní stravovací zařízení	2010	9 000
Leták pro rodiče	2010	40 000
Brožura pro školy	2010	5 000
Brožura pro rodiče	2010	10 000
Brožura pro dodavatele	2011	500
Kuchařka pro školy	2011	2 000
Manuál	2011	5 000

1.5.4. Doplnkové materiály

Na základě zájmu škol zjištěného v průzkumu z počátku roku 2011 byl připravován pravidelný **zpravodaj pro Bioškoly**, který školám přinášel aktuality z oblasti akcí v ekologickém zemědělství, zajímavé akce a náměty na „ekologizaci“ školního provozu. V průběhu roku 2011 byly připraveny a zapojeným školám distribuovány celkem 3 čísla zpravodaje (červen, září, říjen 2011).

Dalším doplňkovým informačním materiálem byla **nástěnka pro zapojené školy**, která byla vytištěna ve formátu A1 a distribuována školám k vyvěšení v prostorách určených rodičům. Cílem nástěnky bylo usnadnit školám informování rodičů o ekologickém zemědělství a biopotravinách.

Ukázkové číslo zpravodaje pro Bioškoly a nástěnku lze nalézt v Příloze 4.15. a 4.16.

1.6. Propagace projektu

1.6.1. Spolupráce s médii

Mediální práce kolem projektu byla v souladu se zadáním pojednána různým způsobem ve třech klíčových fázích – úvodní (přípravy, průzkum, do první tiskové konference), realizační (2010 a polovina r. 2011) a závěrečné (do listopadu až prosince 2011).

Publicita byla zajišťována i v relevantních regionech: zejména v těch s nejmaterelnějšími výsledky – v Praze a Středočeském kraji. Tak byla např. k projektu uspořádána 15minutová relace v pražském vysílání Českého rozhlasu Regina, 30minutová beseda v TV Metropol, repovstup z akce tamtéž, 3x se projektu věnoval i Český rozhlas H. Králové, o největším školním biojarmarku, pořádaném v Novém Strašecí, referoval Rakovnický deník

Z hlediska žánrů se mediální tým projektu snažil rozvíjet jak zpravodajství o průběhu, včetně komentovaného (průběžně a nejčastěji v „oborovém“ Bioměsíčníku, s důrazem na fotozpravodajství, příležitostně na portálech i v dalších médiích), tak i rozhovory a besedy s protagonisty aktivit. Doplňkově byly uplatněny i reportážní formy (z exkurze dětí na ekofarmu Košík, z biovaření na P10, v Babicích, z návštěvy ministra Fuksy v ZŠ Příbrami...)

(O odborný text výživářské povahy nebyl v jediném takto orientovaném časopise Společnosti pro výživu – Svět potravin – zájem, k prezentačním tématu proto spíše došlo ústní formou na konferencích Společnosti. Rovněž k placené formě PR článků nebylo nutno přistoupit.)

Tiskové konference

Uspořádány byly **dvě** – jedna při veřejném startu projektu v lednu 2010 v Praze 8, druhá při závěrečné konferenci v listopadu 2011 v Praze 4. První vzbudila pro novost tématu a spojení s fotografovateľným školním biojarmakem větší zájem, druhá – pro média v nepřilíš lákavém spojení se statickým jednáním konference, navíc v čase krize, kdy mnohá vnímala „bio do škol“ jako neaktuální péči o „nadstandard“ – lákala méně (viz prezenční listiny). V obou případech byla ale mj. přítomna a zprávu vydala ČTK, z obou přinesla repo i TV – v prvním případě ČT 24 a TV Barrandov, ve druhém pražská TV Metropol.

Tiskové zprávy

V duchu předpokladů vydat dle smyslu 6 -12 tiskových zpráv a preferovat spíše jejich menší počet, avšak odůvodněný novými fakty, avizem akcí či prezencí hmatateľných výsledků, **bylo těchto zpráv vydáno celkem 6** (5x ag. BioCIT, 1x Pro bio liga).

Články

Požadavkem bylo 28 článků v regionálních médiích, 5 v celostátních médiích (jak pro laiky, tak odbornější veřejnost).

Celostátní publicita

Počet větších článků byl naplněn – publikováno bylo 8 významnějších, a to v Právu – příloze Styl (repo z exkurze MŠ Landie na ekofarmě košík – 2,5 str.), ve dvouměsíčníku Moderní obec (tisková strana o projektu na příkladu „1. smluvní“ MŠ v Rakovníku), v měsíčníku Rodina a škola (4x, z toho 3 větší materiály, jeden celostránkový ze závěrečné panelové diskuze), v Zemědělském týdeníku (3x) a v gastronomicky orientovaném Food servisu (1 str.), Učitelské noviny.

V dalších médiích (např. Miminko apod.) byly o projektu zveřejněny drobné zprávy.

Nad rámec těchto počtů jsme logicky pravidelně a nejčastěji informovali o postupu projektu v celostátním oborovém periodiku Bioměsíčník – v 10 číslech. Jedenkrát zde byla reportáž z pera redakce (z gymnázia v HK), v ostatních případech šlo o materiály dodané našim týmem – nechyběly přitom ani ucelené dvojstrany, jedna trojstrana na závěr projektu. Pokud jde o žánry, byly dodány jak materiály zpravodajské (reportáž, kurziva, názory z besed), tak i komentované.

Regionální publicita

Informace o projektu či jeho akcích se nám podařilo dohledat v těchto médiích (18x):

- MFD Středočeské vydání
- TV Barrandov
- ČRo – Regina Praha
- Noviny pro Prahu 10, distribuované do schránek občanů obvodu, a internetový portál této městské části. (Využito zde bylo jak reportáže, tak fotografií projektového týmu.)
- Rakovnický deník (článek z největšího školního biojarmarku)
- Příbramský deník
- Hradecký deník
- Chrudimský deník
- pribramsko.eu
- Český rozhlas H. Králové – 4x
- TV Metropol – 2x
- Říčansko.cz
- ceskydomov.cz/praha10

Nenaplnilo se očekávání, že by v regionálních médiích, tam, kde se projekt významněji uchytil, redakce jeho rozvoj (tj. průběžný postup v prosazování biopotravin na jídelničkách škol – s postupnými kroky, obtížemi i úspěchy) sledovaly nějak systematictěji. Místo vlastní iniciativy na místě „za svými humny“ se vždy spolehly na etapové informace od týmu projektu. Rovněž nelze říci, že by se tato média více zajímala o celostátní rozměr projektu, z informací si vesměs vybírala jen to, co souviselo s jejich úzce lokálním viděním.

Publicita na webech

Zdůraznit však musíme, že výraznou část publicity se podařilo po celou dobu projektu udržovat na řadě portálů, a to jak všeobecně orientovaných, tak i specializovaných na

určitá témata či cílové skupiny. Počet materiálů, ať už vlastních zpráv či přetištěných našich tiskových zpráv či materiálů (nebo jejich částí) byl cca **100**.

TV a rozhlas

Oproti 5 plánovaným relacím jich bylo našim týmem celkem zajištěno **25**. O projektu přinesly pořady tato média:

Rozhlas: ČRo 6 – Zeměžluč (3x), ČRo H. Králové (4x), Radio Česko, Radio Impuls, Frekvence 1, ČRo – Regina Praha

Televize: ČT 24 (2x), ČT1 – Studio 6, ČT – Sama doma (+ cyklus 6 relací „Vaříme z BIO s D. Machálkem, kuchařem projektu Bioškoly), Nova – Snídaně s Novou, TV Metropol (2x), TV Barrandov.

Shrnutí a celkové hodnocení publicity projektu

Pro úplnost zmiňme fakt, že příznaky krize ovlivnily i uvažování v médiích. Buď se začala více věnovat tématům „denní nezbytné potřeby“ a jejich finančním souvislostem, nebo ve snaze odreagovat recipienty od stále těžší každodenní reality dávala více zaznít bulvárním tématům, což bohužel začalo platit i v některých veřejnoprávních médiích. (Právě v tomto duchu odmítly významnější publicistické uchopení projektu Bioškoly jindy velmi vstřícní redaktoři, nucení nyní do odlišného vidění priorit – např. konec pořadu Káva o čtvrté v ČRo, orientace na jiný typ nezpravodajského vysílání na TV Barrandov, nechutí opakovaně prezentovat projekt bez „celebrity“ na ČT v pořadu Sama doma.)

Zpravodajské portály zájem o informace projevovaly ve vysoké míře, a to i ty, které se přímo nezabývají ekologií, potravinami či zemědělstvím, avšak za očekáváním zůstala publicita ve zpravodajských denících, stejně jako v „prestižních“ life-stylových časopisech pro ženy, které se tématu v podstatě nevěnovaly, či jen okrajově – redaktorky vždy informovány byly, ale jediné cesty k publicitě tématu, které je zajímají, tj. přes celebrity, recepty či výjimečné ekofarmy, si iniciativně nenacházely, přičemž o dodané texty trvale nespolečující externisté nemají zájem (jistý zájem některé projekty o repo z návštěvy MŠ na ekofarmě pí Havlové Košík, ale jelikož už tuto ekofarmu vesměs představily dříve, opakovat stejné prostředí nechtěly.)

Redakce rozhlasové téma reflektovaly v míře o něco menší, než jsme čekali, přesto však ve větší, než bylo v plánovaném zadání. Zájem zpravodajců TV stanic sice zůstal pod očekáváním, u publicistických relací se však očekávání naplnilo a byl odvysílán významný počet relací k tématu.

Typ a počet mediálních výstupů:

Médium, druh výstupu	Počet výstupů
Tiskové zprávy	6
Tiskové konference	2
Tisk – články a reportáže většího rozsahu	18
Tisk – články menšího rozsahu	18
Internet – články a reportáže	100
Rozhlas	11
Televize	14

Monitoring médií z posledního období projektu, tj. 1. 7. – 30. 11. 2011 tvoří Přílohu 4.17. tištěné verze zprávy.

Propagace projektu v médiích byla realizována ve spolupráci s Mgr. Karlem Merhautem – ag. BioCIT.

1.6.2. Fotobanka

Pro účely jakékoliv publicity tématu byla vytvořena a propagována k použití médií i účastníky projektu fotogalerie. Úkol zajistit pro ni **300 snímků**, byl naplněn.

Požadavek na zajištění **cca 30 snímků vyhovujících zvýšeným nárokům na titulová foto** časopisů, brožur a jiných tisků byl rovněž naplněn. U těchto snímků, jichž jsme si dovolili takto klasifikovat a prezentovat 42, je na souborném DVD za úvodním číselným kódem vždy písmeno „t“ (titul).

Fotobanka projektu Bioškoly tvoří Přílohu 4.18.

Realizace fotobanky byla zajištěna Mgr. Karlem Merhautem – ag. BioCIT.

1.6.3. Internetové stránky

Od ledna 2010 jsou spuštěny internetové stránky k projektu (www.bioskoly.cz). Stránky obsahují sekci základních informací o projektu (včetně seznamu účastníků projektu), rubriku pro školy, rodiče a dodavatele, informace o zrealizovaných akcích a sekci pro novináře, ve které se mimo jiné nachází fotogalerie obsahující profesionální snímky k projektu a tématu (viz výše kapitola Fotobanka). Na webu jsou umístěny ke stažení všechny materiály, které byly v projektu vydány, stejně tak jako výstupy z odborné konference apod. Po skončení projektu budou stránky upraveny tak, aby sloužily především jako kvalitní zdroj informací pro ty, kteří uvažují o zavedení/dodávání biopotravin do školních zařízení.

1.6.4. Prezentace na školních konferencích

Projekt Bioškoly jsme prezentovali na několika celostátních i krajských konferencích školního stravování určených především pro hospodářky školních jídelen a pracovníky Odborů školství na obecních úřadech.

V říjnu 2010 jsme prezentovali projekt Bioškoly **na semináři, který organizoval Krajský úřad Královéhradeckého kraje**. Semináře „Moderní trendy ve školním stravování“ se zúčastnilo přibližně 60 zástupců školních jídelen z tohoto kraje. Informační stánek Bioškoly se zaměřil především na osvětu v oblasti používání biopotravin ve školách, informování o projektu Bioškoly a ukázkou biopotravin, které je možné do škol dodávat, spojenou s ochutnávkou. Na semináři jsme navázali kontakt s několika školami, které měly zájem o zapojení do projektu Bioškoly.

V květnu 2010 a 2011 jsme se zúčastnili **celostátní Konference o školním stravování** v Pardubicích, kde jsme projekt Bioškoly prezentovali. Konferenci organizuje Společnost pro výživu, která mimo jiné vydává recepty pro školní stravování a časopis určený školním stravovacím zařízením.

Spolupráci se Společností pro výživu, která je v oblasti školního stravování důležitým hráčem, považujeme při zavádění biopotravin do škol za velmi důležitou. Konference o školním stravování, která se koná každý rok, také představuje vhodnou platformu pro komunikaci se zástupci školních jídelen.

V březnu a dubnu 2011 jsme se zúčastnili podobných **konferencí na krajské úrovni – v Hradci Králové pro Královéhradecký kraj a v Brně pro Jihomoravský kraj**. Opět jde o akce, kterých se účastní především hospodářky školních jídelen. Zajistili jsme také plošnou distribuci letáku o projektu Bioškoly všem školním zařízením v těchto dvou krajích.

Informační stánek Bioškoly se zde zaměřil především na osvětu v oblasti používání biopotravin ve školách, informování o projektu Bioškoly a ukázkou biopotravin, které je možné do škol dodávat, spojenou s ochutnávkou. Navázali jsme také kontakt s dalšími školami, které by mohly mít o zapojení do projektu zájem.

2. Závěrečný průzkum

V souladu se zadáním projektu proběhl na jeho konci průzkum postojů účastníků projektu.

Výsledky

Školy – shrnutí

Hlavní problémem škol zapojených do projektu Bioškoly je cena potravin. Cena je limitujícím faktorem číslo jedna, který by do budoucna potřebovaly školy vyřešit, aby mohly používání biopotravin rozšířit. Navrhované řešení je snížení cen u dodavatele/distributora a dotace. Dvě školy vyjádřily obavu z budoucího používání bio z hlediska růstu DPH. Pro soukromé a menší zařízení cena nebyla tak velký problém.

Školy velice kladně hodnotí vzdělávací část projektu. Nevyskytly se zde žádné velké problémy a hodně si cení praktického přínosu vzdělávání. Vzdělávání jim umožnilo získat informace ke startu projektu, zavést nové výrobky a postupy, seznámit děti a rodiče s biopotravinami. O všechny aktivity vyjádřily zájem i do budoucna.

Reakce dětí na biojídlo byly za začátku odmítavé z důvodu novosti, ale děti se rychle adaptovaly. Reakce rodičů jsou neurčitě. Většina je k projektu pasivní. Menšina rodičů se dělí na ty, kteří problematice biopotravin rozumí (ti projekt vítají), a ty kteří vyjadřují obavy z růstu cen (ti mají k biopotravinám spíše negativní vztah).

Z hlediska dodávek zboží se nevyskytly větší problémy. Šíře a kvalita sortimentu byla povětšinou dostačující. Spolehlivost dodávek nebyla problematická. U některých škol ze vzdálenějších regionů se vyskytují problémy v zavážce. Pro některé školy je systém objednávání zboží neflexibilní.

Celkové hodnocení projektu vyznívalo převážně kladně. Projekt byl podle nich organizačně zvládnut. Umožnil jim zavést používání biopotravin a propojit jej i s rodiči. Pro školy, které se hodnotí jako náročnější klienti či měly s bio již vlastní zkušenosti, měl projekt menší přínos. Přes vyjádřené výhrady a problémy je převažující postoj, že projekt má dobrou myšlenku. Do budoucna by školy potřebovaly větší institucionální podporu ze strany MŠMT, snížení cen potravin a dotace.

Dodavatelé – shrnutí

Hlavní formu zapojení do projektu představovaly pro dodavatele doprovodné akce. Dodavatele však čekali, že budou do projektu více zapojeni. Za nedostatečnou považují zpětnou vazbu od realizátora ohledně množství dodávaného zboží do projektu Bioškoly. Z uvedených důvodů jsme nebyli schopni zjistit spokojenost s objemem dodávek. S realizátorem mají všichni korektní obchodní vztahy a považují ji za profesionální společnost.

Dodavatelé se zapojovali do doprovodných akcí podle svých možností. Hlavním přínosem je pro ně možnost propagace svých výrobků a navázání nových obchodních vztahů. Hlavní důvod neúčasti byly časové a vzdálenost pořádané akce. V organizaci akcí nebyl odhalen žádný problém. Dodavatelé vyjádřili svůj zájem účastnit se podobných akcí i do budoucna.

V otázce budoucího dodávání biopotravin do škol byly dodavatelé nerozhodní. Největší překážky představuje logistika a slabá nákupní síla škol. Preferovaná forma vstupu do škol by byla přes velkododavatele a v případě možnosti přímé dodávky.

Pozn. realizátora

– zpětná vazba dodavatelům – dodavatelé byli o průběhu projektu v určitých intervalech informováni, uvědomujeme si však, že komunikace s nimi mohla být intenzivnější. S ukončením projektu budou dodavatelům rozeslány podrobné informace o průběhu a výsledcích projektu a o objemu jejich bioproduktů, které byly do škol dodány.

– ceny biopotravin – v průzkumu školy vyjádřily stížnost, pokud jde o ceny, za které jim velkoobchod Country Life biopotraviny nabízel. Rádi bychom upozornili na fakt, že ceny pro školy byly stanovené tak, aby byly v průměru o 12–13 % nižší než standardní velkoobchodní ceny. Některé školy nás informovaly, že byly schopné najít biopotraviny jinde za nižší cenu. Snažili jsme se vysvětlit, že při nákupu přímo od výrobce či z farmy budou produkty ve většině případů logicky levnější, velkoobchod jim však může nabídnout nesrovnatelně větší šíři sortimentu.

Podrobná zpráva ze závěrečného průzkumu tvoří Přílohu 4.19.

3. Změny v projektu a jejich odůvodnění

Místo původně plánovaného software pro školní kuchyně, který by obsahoval recepty s použitím méně známých surovin a cenové kalkulace při použití biopotravin, jsme raději přistoupili k výrobě tištěné kuchařky. Důvodem bylo především to, že takto se recepty dostanou rychleji k většímu množství jídelen.

Původním záměrem bylo zahrnout recepty a kalkulace do programu VIS Plzeň, který je nejužívanějším softwarem ve školních jídelnách. Biorecepty by se tak začlenily do nástroje, které jídelny už nyní používají. Po dalších jednáních bylo však zjištěno, že software obsahující naše recepty by se k jídelnám dostal až ve chvíli, kdy by si zakoupily aktualizaci svého stávajícího software, tedy většinou až za několik let. Vzhledem k tomu, že jsme v průběhu projektu zaznamenali značnou poptávku po receptech, které jsme chtěli vyjít vstříc, přistoupili jsme k výrobě tištěné kuchařky jako k řešení přístupnému rychle a všem jídelnám, které by měly o recepty zájem.

Místo 200 ks CD obsahujících software tak bylo vyrobeno 2 000 tištěných kuchařek.

4. Přílohy

- 4.1. Časový harmonogram
- 4.2. Finanční harmonogram
- 4.3. Seznam dodavatelů
- 4.4. Seznam škol a jídelen
- 4.5. Smlouvy se zapojenými školami a jídelnami (pouze tištěné)
- 4.6. Objemy odběrů po měsících
- 4.7. Objemy dodaného zboží podle jednotlivých dodavatelů
- 4.8. Procento biopotravin z celkové spotřeby potravin ve škole/jídelně
- 4.9. Akce nabízené školám
- 4.10. Popis jednotlivých ekofarek nabízených školám k exkurzi
- 4.11. Souhrn zrealizovaných akcí pro školy
- 4.12. Program konference Biopotraviny ve školním stravování
- 4.13. Závěrečná zpráva z konference
- 4.14. Vydané letáky, brožury, kuchařka
- 4.15. Nástěnka pro školy
- 4.16. Biozpravodaj pro školy
- 4.17. Monitoring médií za období 1. 7. – 30. 11. 2011 (pouze tištěné)
- 4.18. Fotobanka (pouze elektronicky)
- 4.19. Závěrečný průzkum – zpráva